

Referanser:

- ¹ Northern Sea Route Information Office, http://www.arctic-lio.com/nsr_ice
- ² Greenert, John, "The United States Navy Arctic Roadmap for 2014 to 2030", Chief of Naval Operations, February 2014 http://www.navy.mil/docs/USN_arctic_roadmap.pdf
- ³ Gautier, D., "Assessment of Undiscovered Oil and Gas in the Arctic", Science Vol 324, 29. Mai 2009
- ⁴ Hargreaves, Steve, "Oil: Only part of the Arctic's massive resources", CNN, 19. July 2012
- ⁵ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm
- ⁶ Wolf, S., "Svalbard's Maritime Zones, their Status under International Law and Current and Future Disputes Scenarios", Working Paper FG 2, 2013/Nr. 02, January 2013, s. 37
- ⁷ Spesielt NATOs intervensjon i Kosovo 1999 og den andre Irak-invasjonen i 2003 trekkes av russerne frem som eksempler på illegitim maktbruk.
- ⁸ Putin, Vladimir, "The Military Doctrine of the Russian Federation", President of the Russian Federation, December 2014 <http://malaysia.mid.ru/web/embassy-of-the-russian-federation-in-malaysia/press-release>
- ⁹ Putin, Vladimir, "National Security Strategy of the Russian Federation to 2020", President of the Russian Federation, May 2009 <http://rustrans.wikidot.com/russia-s-national-security-strategy-to-2020>
- ¹⁰ Radio Free Europe Radio Liberty, "Russia Unveils Proposal For European Security Treaty", 30. November 2009
- ¹¹ Stratfor Global Intelligence, "Conversation: Russia's Perfect Economic Storm", <http://bcove.me/f3yqq0d>
- ¹² European Commission, "European Energy Security Strategy", 28. May 2015
- ¹³ Katusa, Martin, "The Colder War", Wiley & Casey Research, 2015, s. 60
- ¹⁴ Neuhauser, A. & Shinkman, P., "Europe, Russia Ensnared in 'Energy Cold War', Experts Say", U.S. News, 11. April 2014
- ¹⁵ Oljedirektoratet, "Eksport av Norsk Olje og Gass", http://www.norskpetroleum.no/og/Statistisk_Sentralbyrå,_Minifakta_om_Norge_2015; <http://www.ssb.no>, s. 56
- ¹⁶ Rapoza, Kenneth, "Russian Government Ratifies Huge China Gas Pipeline Deal", Forbes, 3. May 2015
- ¹⁷ Ekspertgruppen for forsvaret av Norge, "Et Felles Løft", Forsvardepartementet, 2015, s. 20
- ¹⁸ IVB LTP (2013-2016) versjon 13.0, "Et Forsvar for Vår Tid", Forsvarsdepartementet, 18. Desember 2014, s. 25-27
- ¹⁹ Benitez, J., "Will the U.S. Rebalance' Its Contribution to NATO?", Defense One, 20. October 2013
- ²⁰ Pavgi, K., "NATO Members' Defense Spending, in Two Charts", Defense One, 22. June 2015
- ²¹ NATO, "Smart Defence", 6. July 2015, <http://www.nato.int>
- ²² Linnell, J., "Will NATO Protect All Members Equally?", Breaking Defense, 2. September 2014
- ²³ BBC, "US diplomat warns Europe of dangerous defence spending cuts", 10. March 2015
- ²⁴ Carpenter, T.G. "NATO, European Spending and US Grievances", CATO Institute, 12. May 2015
- ²⁵ Maybus, Ray, "A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower", Secretary of the Navy, March 2015, s. 11 <http://www.navy.mil/local/maritime/150227-CS21R-Final.pdf>
- ²⁶ Greenert, John, "The United States Navy Arctic Roadmap for 2014 to 2030", Chief of Naval Operations, February 2014 http://www.navy.mil/docs/USN_arctic_roadmap.pdf

AV GJERT LAGE DYNDAL

Vi kriger i et glasshus – utfordringer i randsonen til kampen mot IS

Den Islamske Staten (IS) definerte seg selv som et kalifat i juni 2014 etter å ha tatt Mosul by i nordlige Irak. I løpet av 2014 hadde de tatt store deler av det nordlige og vestlige Irak samt det sentrale og østlige Syria. Det var stor frykt i regionen og vesten om at de ville kunne ta over hele Irak. Amerikanske styrker stanset imidlertid fremrykningen og sikret Bagdad, og Iran bygde raskt opp igjen direkte støtte til lokale sjiamilitser. Det ble også utviklet en koalisjon bestående av mer enn 60 nasjoner som felles kjemper mot IS, Operation Inherent Resolve – OIR.

Oberst Gjert Lage Dyndal (ph.d), er nestkommanderende ved Forsvarets stabsskole. Han begynner som rådgiver til NATOs ledelse innenfor "Emerging Threats" fra januar 2017.

Det synes klart at IS sitt kalifat gravis spises opp og at de vil bli bekjempet som den konvensjonelle «statsdannelse» de har etablert seg som. De vil bekjempes, er min påstand, og de er en håndterbar trussel regionalt og for vesten. Derfor har vi tid til å gjøre dette på riktig måte. Det viktige spørsmålet er hvordan vi skal bekjempe IS uten å gjøre situasjonen verre? Vi må da starte med å forstå hva de potensielle negative konsekvensene er. Er det noe vi har lært de siste par tiår så er det at regimeendringer og kriger alltid fører til nye problemer og sikkerhetsutfordringer. I denne korte oversiktsartikkelen setter jeg krigen mot IS i sentrum, og forsøker å ta et utblikk på hva som ligger i randsonen. Det er en rekke konfliktpotensialer på flere plan: både globalt, regionalt for Midtøsten, lokalt i Irak og Syria, og på tvers av grenseområder. Like viktig som kampen mot IS er at vi evner å håndtere disse alvorlige truslene.

Dette er en enkel oversiktsartikkel som søker å gi et helhetsblikk, som definerer en del problemstillinger som bør utredes, forskes på og følges, og tas hensyn til i militære og politiske planer og handlinger. Disposisjonen er enkel. Først ser vi på det store bildet, deretter på det regionale spillet. Til slutt ser vi på det jeg kaller «grå svaner» som har stort potensiale til å skape ytterlige uro og konflikt. Disse er det også viktig å være klar over, og vi bør ikke la dem bli til «sorte svaner», det vil si noe som kommer overraskende på oss.

Global stormaktspolitikk, og stormakt-lokal maktbalanse

Etter Russlands direkte involvering i september 2015 fikk konflikten i Syria en vesentlig større internasjonal dimensjon. Før dette var USA den eneste stormakten med tyngre militær tilstedeværelse i Midtøsten. Russland klarte med sin inntreden høsten 2015 å stanse president Assads sannsynligvis nært forestående fall. I tillegg klarte de å markere seg som en stormakt igjen med global rekkevidde; opprettholde tilgang til det østlige Middelhavet fra flåtebase og flybaser i Syria; etablere seg fysisk i nordlige Midtøsten; og til sist klarte de å få mye

oppmerksomhet bort fra annekteringen av Krim, og skaffe seg en generell makt-diplomatisk handels-situasjon med USA og Europa.¹

Kina har ingen særskilt militær tilstedeværelse, men er derimot en av de aller tyngste økonomiske aktørene, og de er en viktig aktør i FN. De store globale aktørene synes derimot å ha begrenset direkte innflytelse på kampene og utviklingen i Midtøsten. De tilskrives ofte for stor påvirkningskraft på beslutninger og den videre utviklingen i forhold til realitetene. Men at både USA og Russland er til stede med tunge militærstyrker, gjør at regionale og lokale ledere har flere å spille på i sin søken etter støtte. USA har for eksempel måttet ta større ansvar i Irak, om ikke ville den Irakiske regjeringen, som har tette bånd til Iran, også kunne søkt militær støtte fra Russland heller enn USA i sin kamp mot IS. Dette ville ha gitt Iran og Russland meget stor innflytelse i hele nordlige Midtøsten. Saudi Arabia er tett involvert med både USA (sikkerhetspolitisk) og Kina (økonomisk), et balanse-forhold som preger alle tre.

Det er en balanse av maktrelasjoner, både horisontalt og vertikalt. En klassisk maktbalanse mellom stormaktene, hvor både USA og Russland, og økonomisk sett Kina, ønsker å beholde sin innflytelse i Midtøsten, samt eventuelt hindre eller redusere andres innflytelse. I tillegg blir stormaktene samtidig spilt av de regionale og lokale aktørene.

Regionspillet i Midtøsten

Iran konkurrerer med Saudi Arabia, ofte i samarbeid med Gulf-statene (særlig Qatar og UAE), om makt og innflytelse i Midtøsten. Dette kommer til syne på mange arenaer, fra olje-politikk, til støtte til grupperinger i andre land og direkte involvering i krigene i Irak, Syria og Jemen. Men Tyrkia har også i stadig større grad kommet med i maktpillet. Tyrkisk utenrikspolitikk har endret seg gradvis de siste årene etter at det ble klart at de ikke vil bli fullt medlem av EU. Tyrkia har rettet fokus også mot Midtøsten, hvor de i mange tiår snarere har hatt en isolasjonistisk holdning enn en ekspansjonistisk politikk.

¹Se mer om dette i Kristian Åtland «Russlands intervensjon i Syria – erfaringer og lærdommer» i Norsk Militært Tidsskrift nr. 3, 2016.

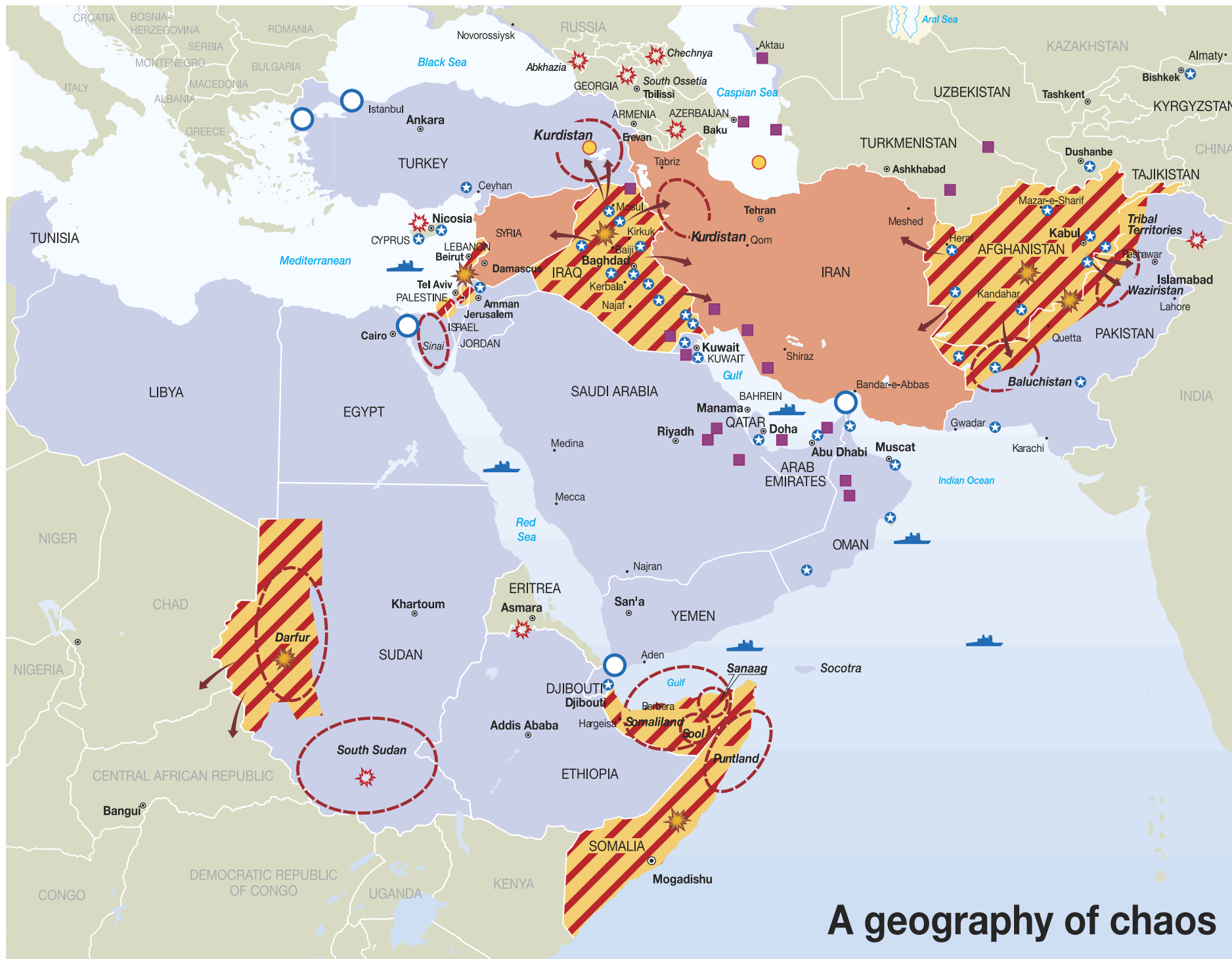
Kan bekjempelsen av IS lede til enda større problemer?

Sunni-Sjia skillelinjene synes å dominere dagens konfliktbilde, men andre faktorer som etnisitet (arabere, tyrkere, persere) og klassiske maktrelasjoner er også til stede. Om, eller når, Sunni eller Sjia grupperinger i Syria, og delvis Irak, får økt innflytelse – så er det store sjanser for at regionale aktører prøver å balansere dette med støtte til den andre religiøse grupperingen, noe vi allerede har sett eksempler på.

I den tidlige fasen da IS vokste raskt i Syria og Irak, var det gjentagende beskyldninger fra anerkjente vestlige media om hvordan særlig Qatar og Saudi Arabia aktivt støttet, og kanskje til og med drev frem IS i Midtøsten, som motvekt til Sjia-styret i Irak og mot president Assads (Sjia) Allawitt styre i Syria. Tilsvarende støtte ble gitt til mange av opprørsgruppene som reiste seg mot president Assad. Al-Nusra Fronten, knyttet til Al-Qaida, og Ahrar al-Sham har vært av de mest slagkraftige, og har sannsynligvis mottatt solid og viktig støtte fra flere

arabiske stater og andre aktører. Det siste året har flere av disse prøvd å distansere seg fra Al-Qaida, for eksempel ved å skifte navn, for dermed å komme seg ut av terrorlistene og unngå russisk og amerikansk forfølgelse, og for å kunne motta mer åpent støtte fra rike Sunni-sponsorer. Tilsvarende støtte til flere av de mest kjente opprørsgruppene i Syria, og til og med IS, har også gjentagende blitt trukket frem i tilfellet Tyrkia frem til det siste.

For Iran er det svært viktig å opprettholde dagens mindretallsstyre i Syria. Om Sjia (Allawittene) mister sin maktbase i Syria, vil Iran sannsynligvis ikke klare å opprettholde sin maktbase med Hezbollah i Libanon. Syria er derfor svært viktig for Irans innflytelse i det større Midtøsten. Iran er altså svært aktive med støtte til den irakiske regjering, Assads regime i Syria, og Hezbollah som ledende aktør i Libanon. De forsøker å sikre dette beltet mot Middelhavet og sin sentrale posisjon i nordlige Midtøsten.

Konfliktlinjene i Midtøsten er mange, dype og innviklede.

Vectors of instability

- Major open conflicts
- Major frozen conflicts
- High political tensions
- States designated as enemy by the US
- States or territories at war, in fragmentation, mainly beyond the control of their present government; daily acts of violence
- Risk of chaos spreading
- Territories more or less without any central authority or with autonomous leanings
- States of the 'Greater Middle East' that have agreed to collaborate with the US in the 'war on terror'
- American and British military presence**
- Bases and facilities
- Assault ships and aircraft carriers
- Energy reserves**
- Oil and gas exploitation
- Strategic maritime passages and bottlenecks

0 500 1 000km
PHILIPPE REKACEWICZ

A geography of chaos

DE MANGE «GRÅ SVANENE» SOM MÅ HÅNDBERES LOKALT

SYRIA: President Assad og opprørerne

President Assad har brukt sine ressurser på å kjempe mot primært Sunni-muslimske opprørsgrupper i Syria. Assad har i liten grad kjempet mot kurdiske styrker. IS har i mindre grad kjempet mot Assad, etter de sikret sine områder for et par år siden. Det synes å ha vært en avklart linje mellom disse. Men dette har nå endret seg, hvor også IS kjemper mot Assad på samme måte som de andre radikale salafist-opprørsgruppene. Det er en kamp om å tiltrekke seg tidligere moderate opprørere som vil fortsette kampen mot Assad etter hvert som noen legger ned våpen og andre er på vippepunktet. Trusselen er at etterhvert som de mange små Sunni-muslimske grupperingene taper terreng, så trekkes de mot å samarbeide tettere med Al-Qaida tilknyttede Al-Nusra, som nå har skiftet navn til Jabat Fateh al-Sham, Ahrar al-Sham, eller sågar IS.

I forlengelse av dette, og fordi IS er i ferd med å svekkes, er det stor usikkerhet om hva «post IS kalifatet» vil bringe når det gjelder spenningene mellom Al-Qaida og IS. Min oppfatning er at Al-Qaida er grenseløse, har en mer fleksibel struktur og er bedre egnet til å vokse som internasjonal terrororganisasjon enn IS. IS er mer knyttet til Irak og gamle Baath strukturer, og deres kalifat har vært territorielt fundert.

IRAK: Sjia dominans og Sunni maktesløshet

Selve grunnproblemet, som har skapt IS, er hovedsakelig å finne i Sjia-Sunni spenningen i Irak, og en følelse av maktesløshet fra Sunni-befolkningen mot den Sjia-dominerte regjeringen etter Saddam Husseins fall i 2003. IS klarte å bekjempe alle andre Sunni-grupperinger og samle denne motstanden i 2011-12, i enda større grad enn hva de gjorde som AQI (2004) eller ISI (2006) i forrige runde.

Mange Sunni-muslimer i Irak har de siste par år «sittet på gjerdet», hvor IS har fremstått som et tross alt bedre alternativ enn Sjia-styret i Bagdad. Fra

Sunnier, og en del Sjia, så oppleves den klare støtten og direkte involveringen fra Iran som problematisk og provoserende. Det er åpenbart at det har foregått mange grove maktovergrep fra Sjia regjeringsstyrker og særlig Sjia militsene, ikke kun fra IS. Hvordan man skal løse denne konfliktlinjen er vanskelig å finne svar på, men det vil nok kreve internasjonal tilstedeværelse over lang tid.

Irak og Syrias grenseproblemer med Tyrkia

Tyrkias opplevde hovedtrussel er selvstendige kurdiske områder i Syria og Irak, som igjen kan føre til press for et regionalt «Kurdistan» og dermed ustabilitet i de kurdiske områdene i Tyrkia. Tyrkias åpenbart viktigste innsats går mot kurdiske grupper som de særlig i Syria linker tett til PKK. Dernest er Tyrkia motstander av president Assad, og til sist har de også etter hvert økt sin innsats mot IS. Tyrkias sikkerhetsutfordringer er viktige for Midtøsten, men også for NATO og Europa.

Sunni-spenninger

Selv om fokuset gjerne er på Sunni-Sjia konfliktlinjer, så bør vi ikke underslå de interne spenningene innad i disse religiøse gruppene. Det er sterke spenninger internt i de Sunni-muslimske miljøene. Konflikter og maktkamper pågår på tvers av generasjoner, stammer og klaner. De store stamme-sammenslutningene må derfor ikke oppfattes som homogene. De har vært preget av store forskjeller mellom privilegerte og ikke-privilegerte stammer og klaner, hvor mange i urolige tider har sett muligheter til å endre sin status i samfunnet. Det blir naturligvis store utfordringer å reetablere stammerelasjonene internt i de større klassiske sammenslutningene når klaner og stammer har valgt forskjellige sider, og delvis er blitt brukt og kjempet mot hverandre siden 2003.

Sjia-spenninger

På samme måte som med de Sunni-muslimske stammene, er det også sterke indre spenninger i de Sjia-dominerte områdene. Dette gjelder både mellom Bagdad og Basra regionen, og mellom politiske motstandere, for eksempel Muqtada al-Sadr som stadig presser for reformer og mellom andre som har varierende relasjoner til Iran. De til enhver

tid sittende makthaverne i Bagdad må bruke mye ressurser for å sikre sin interne Sjia maktbase og opprettholde orden.

En annen viktig konfliktlinje går både gjennom Irak og regionalt mellom Irak og Iran: balansen og kampen om status og makt mellom arabiske Sjia med base i Karbala og Najaf versus Qam-basert persisk (iransk) Sjia. Dette handler både om religiøse skoleretninger, historie og etnisitet. Dette er håndterbart i dag, særlig under Iraks religiøse leder Sistani. Men Sistani er en gammel mann, og det er stor usikkerhet på hvem som får den religiøse makten i Irak etter han, og hvordan dette vil påvirke maktbalansen intern mellom sjia-grupperinger i Irak, og relasjonen(e) til Iran.

Kurdiske interne spenninger

Kurdere er en av verdens største folkegrupper uten eget land. De er spredt i Tyrkia, Irak, Syria og Iran. Dette har medført mange problemer internt i statene, særlig Irak og Tyrkia, men også på tvers av landegrensene. Som tidligere nevnt er dette Tyrkias største bekymring i mylderet av utfordringer i dagens situasjon. I kampen mot IS har kurdisk Peshmerga fremstått som effektive, men internt i de kurdiske områdene har det vært store interne spenninger både politisk, og mellom klaner og stammer. I Irak har det nærmest vært en todeling mellom partiene PUK og KDP i flere tiår. Det herjet borgerkrig i de kurdiske områdene mellom de to grupperingene sist i 1995-97. Både den irakiske staten, Iran og ikke minst Tyrkia har knyttet seg inn i og brukt disse konfliktene mellom PUK og KDP, og deres relasjoner til PKK i tyrkiske områder, for egen maktpolitisk vinning.

Bagdad og «Regionen Kurdistan»

De kurdiske områdene fikk økt selvstendighet i 2005, men det er stor uenighet om tolkningen av de avtalene som ble gjort og særlig rundt statusen til flere av grenseområdene, blant annet det oljerike Kirkuk området. «Regionen Kurdistan» er fortsatt integrert i Irak, men det er klare potensielle konfliktlinjer mellom sentralmakten og de kurdiske selvstyreområdene. Tyrkia har etablert seg i områdene nord for Mosul i de kampene som foregår nå. Iran har siden 1990-tallet vært relativt godt etablert i de mer

syd-østlige delene av de kurdiske områdene og særlig med PUK sentrert rundt Suleimania. Relasjonen mellom Bagdad og «Regionen Kurdistan» er langt fra avklart, og dette spilles opp av nabostatene når de ser det opportunt.

Tanker for tiden fremover

Militært ble IS' fremmarsj langt på vei stanset høsten 2014, hovedsakelig av amerikanske og arabiske lands luftoperasjoner og spesialsoldater. Allerede da var det sterk kritikk mot slike intervensjoner. Hva utviklingen hadde vært om man da ikke grep inn for å stanse IS vet vi ikke, men siden har IS vært holdt under kontinuerlig press og har ikke fått anledning til å etablere sitt såkalte kalifat som et effektivt samfunn. Irakiske sikkerhetsstyrker har klart å stabilisere sine Sjia-dominerte områder, det samme har kurdiske militser i både Syria og Irak. Vi ser tydelig at IS er på retrett.

Det er stor enighet om at vi må unngå at Sunni-muslimene i Irak og Syria fortsatt opplever at de er blitt de store taperne. Dette er en av de sentrale årsakene til konflikten de siste årene. Både Sjia og Sunni befolkningen må tas vare på for fremtidig stabilitet, men det er også mange andre lokale og regionale konfliktlinjene det må tas hensyn til. Det viktigste nå er at IS fortsatt holdes under sterkt press, og at de bekjempes på riktig måte. Med det mener jeg på en slik måte at krigen mot IS ikke fører til nye både andre- og tredjegrads-konsekvenser som er verre enn situasjonen i dag.

I det globale perspektivet går det mot en maktbalanse mellom stormaktene, og kanskje like viktig mellom stormaktene og nasjoner i Midtøsten. Stormaktene har innflytelse, men denne skal ikke overvurderes. Samtidig ser vi at stormaktene spilles og må forholde seg til regionale og lokale aktører for å kunne opprettholde sin tilstedeværelse og innflytelse. Det synes mindre sannsynlig at stormaktsspillet vil lede til ytterlige og større konflikter, men Midtøstens maktdynamikk og stormaktens interesser bidrar til å gi dem innflytelse også på andre internasjonale arenaer.

I det regionale perspektivet er det to hovedutfordringer: Spenningen mellom Saudi Arabia og Iran, og Tyrkias store frykt for kurdisk separatisme. Konflikten mellom Saudi Arabia og Iran kan lede til større og enda mer krevende konflikter enn i dag. Dette vil nok heller skje indirekte enn direkte, som vi ser i Jemen. Dette kan utvikle seg i sydlige Irak og de nordlige Gulf-statene, noe som er et meget skremmende scenario. Tyrkias største bekymring er som nevnt kurdisk separatisme i Syria og Irak, som igjen kan (- og sannsynligvis vil -) lede til regionale separasjonsbevegelser i store deler av Tyrkia og deler av Iran.

Det er sannsynlig at lokale voldelige konflikter vil kunne bryte ut etter hvert som trusselen fra IS svinner hen. Dette gjelder både latente spenninger innad i nasjonene og grupperingene, men også grenseoverskridende konflikter. Som beskrevet i denne artikkelen må vi påse at det underveis i krigføringen mot IS, og i tiden etter:

- ikke bryter ut intern Sjia-borgerkrig i Irak, som sannsynligvis også vil involvere Iran;
- ikke blir borgerkrig mellom Sjia-dominerte irakiske styrker og kurdiske styrker;
- ikke bryter ut ny intern kurdisk borgerkrig

I tillegg må vi jobbe aktivt for at Sunni-opprørsgrupper som taper posisjon mot president Assad, ikke trekkes mot IS, Jabhat Fateh al-Sham, Ahrar al-Sham eller andre radikale salafist grupperinger. Vi må videre være forberedt på et sterkt styrket Al-Qaida, eller at IS kan utvikle seg til en rendyrket terrororganisasjon.

Altså, vi kjemper en krig mot IS i et glasshus, med mange potensielle konflikter i randsonen. Mange av disse kan få større konsekvenser enn hva trusselen fra IS utgjør i dag. Vi må balansere fremgang mot IS mot det å unngå nye konflikter og nye sikkerhetsutfordringer. Vi kommer til å bekjempe IS, men det er viktig at det gjøres med kloket og bevissthet om konfliktspredningspotensialene.

**Få NMT hjem
i din egen
postkasse!
Kun kr. 200,- pr år.**

(Se detaljer på side 3 i bladet).

Sør-Kinahavet og dommen i Haag

Den 12. juli i år falt kjennelsen i Voldgifts-domstolen i Haag (the Permanent Court of Arbitration in Hague) der Kinas krav på et sjøterritorium – og tilstøtende økonomisk sone – rundt visse rev og øyer i Sør-Kinahavet, ble avvist. Domstolen beskrives av noen som FNs øverste dømmende myndighet, og selv om en del nasjoner har tatt visse forbehold, har tribunaleet likevel en stor moralsk myndighet. At domstolen kom til at Spratly-øyene, Scarborough-revet og Paracel-øyene ikke ga rett til egne soner, kan være viktig for en internasjonal løsning på konflikten i dette ressursrike området, som også er et av verdens viktigste transitt-ruter for handel. Kina har hele tiden hevdet at domstolen ikke har autoritet til å felle en slik dom, men står likevel avkledd i sine fremstøt om hevd på området. Saken var brakt inn for domstolen av Filippinene, men vil skape presedens for andre lands krav i området, herunder Vietnams.

Sakens kjerne ligger i Kinas berømte eller beryktete "9 Dash Line" som er ytterpunktene for landets territoriale krav og som omfatter så godt som hele Sør-Kinahavet. Dette kravet hevder å basere seg på historiske rettigheter som få utenom Kina anser som rettmessige. Selv om mange av skjærene virkelig skulle tilhøre Kina (domstolen tar ikke stilling til eierskapet), kan ingen av dem understøtte en sivil befolkning (noen er permanent under vann), noe som er kravet i henhold til folkeretten og United Nations Convention on the Law of the Sea, UNCLOS, for å kunne kreve en tolv nautiske miles territorialgrense og tilhørende 200

mils økonomisk sone. Tribunalet i Haag avviste derfor Kinas krav og ga Filippinene medhold i saken.

Kina på sin side hevder at tribunaleet i Haag ikke har mandat til å dømme i saker som berører et lands suverenitet, som for deres del omfatter alle de omstridte øyene og bankene. FN nedsatte derfor et panel som vurderte habiliteten til domstolen som i 2015 konkluderte med at tribunaleet hadde slik myndighet og saken kunne dermed fortsette til tross for Kinas protester. Kina har også nektet å stille i høringer og avslått å argumentere for sin egen sak, i tråd med at de ikke aksepterer at tribunaleet har denne myndigheten.

Kina har gjennom å bygge øyer av korallrev ikke bare gjort seg skyldig i enorme miljøødeleggelsener i sårbare områder, de har i det hele tatt økt spenningen i hele Sørøst-Asia. Landet har i en årrekke hevdet at aktivitetene med utbyggingen av havne-fasiliteter og rullebaner kun hadde fredelige hensikter. Disse påstandene har blitt gjort grundig til skamme etter hvert som det har kommet frem at det kinesiske militæret har utplassert både radarer og luftvern- og sjømålsraketter på flere av installasjonene, og bruker trusler for å hindre andre land i å bevege seg i nærheten av de kunstige øyene. Dette er kommet frem gjennom det amerikanske forsvarrets operasjoner som omfatter fartøyer og fly som planmessig transitterer området (såkalte Freedom of Navigation Patrols) for å vise at USA på ingen måte aksepterer Kinas krav eller forsøk på å stenge dette viktige havområdet.

Kilde: Store Norske, UN, diverse avisartikler.

Kinesisk myndigheter har gjennom lengre tid bygget og utvidet kunstige øyer for å fremme sjøterritorielle krav i Sør-Kinahavet. Bildet viser mudring av en slik øy. (Foto: Reuters).